

den seneste tid, hænger uden tvivl sammen med dette opdragelsesmønster. Den tyske undersøgelse viser, hvad de ikke skyldes: De skyldes ikke, at venstreorienterede lærere 'producerer' højreorienterede elever. De har heller ikke noget at gøre med 68-generationens holdninger.

Hvad kan der gøres ved det? Heldigvis mange ting. Vi behøver ikke at føle os handlingslammede. Derimod har vi brug for god tid, fordi ændringer af holdninger ikke sker fra den ene dag til den anden. Derfor skal der til stadighed arbejdes på at forbedre småbørnsfamiliernes vilkår.

Det er især meget vigtigt, at man tænker på at bryde nogle af de traditionelle holdninger til børn og børneopdragelse hos forældre og alle andre voksne, der har med børn at gøre. Hvis man får en hundehvalp, går man som en selvfølge på hunde-skole for at lære at opdrage den. Når man får et barn, går man som en selvfølge ud fra, at man ved, hvordan en sådan opgave klæres. Der bør derfor etableres muligheder for, at vordende og nye forældre får tilbud om kursus og vejledning i, hvilke behov små børn har, og hvorledes man tilfredsstiller deres behov; det er også vigtigt at have kendskab til de udviklings-trin, de gennemløber. Vi skal alle bl.a. lære, at vi rummer aggressioner som noget helt naturligt. Det er således ikke de aggressive tendenser som sådan, der er problemet. Det er derimod et problem, når en hård opdragelse præget af korporlig afstraffelse og anden ufuldsom behandling ophober stor vrede hos børn og unge, vrede, som ingen aner noget om, men som kan ligge som en tikende bombe, der kan eksplodere på et senere tidspunkt, når lejlighed gives.

Der er derfor grund til at undervise forældre og andre voksne uden børnepsykologisk viden i, hvordan det forholder sig med sammenhængen mellem korporlig afstraffelse, vrede, aggression og aggressionsudlevelse. Det, der skal læres, er primært, hvorledes børn kan udleve deres aggressioner, så disse ikke løber af med dem og behersker dem, men i stedet bliver et værktøj eller redskab, som barnet, den unge og den voksne selv behersker til at nå sine mål med.

Skolen behøver – på dette punkt – ikke at gøre andet, end den gør i forvejen, men den skal dog nok indstille sig på en kraftigere understregning af nogle allerede eksisterende tendenser i den del af undervisningen, der

betoner den humanistiske viden. I en tilværelse præget af forvirring må den prøve at skabe sammenhæng. Det kan bl.a. gøres ved at lægge vægt på fortælling af myter og eventyr, danmarkshistorie og bibelhistorie, litteratur, historie m.m. På denne måde lærer man i en tidlig alder at skelne imellem godt og ondt.

Det kan også gøres ved at udmønte K.E. Løgstrups begreb interdependens i pædagogisk praksis. Interdependens betyder, at mennesker er hinandens verden, og at vi er indviklet i hinandens liv. Meget tyder på, at denne elementære sandhed i en vis udstrækning er glemt. Hvordan kan man ellers forklare det følgende korte resumé af en undersøgelse: Elever i 9. klasser blev i forbindelse med en undersøgelse af unges moraludvikling, bedt om at skrive en stil med dette emne: „Hvad er det værste, du kan gøre mod et andet menneske?“. Emnet gav anledning til lange og gode, indholdsrige stile, der gjorde det muligt at rangordne elevernes synspunkter. Det værste var at slå ihjel, dernæst fysisk og psykisk vold, løgn og tyveri; sidst i rækken fulgte mobning.

Et tilsvarende stileemne lød: „Hvad er det bedste, du kan gøre mod et andet menneske?“. Dette stileemne affødte den situation, som forældre og dansklærere kender så godt: Eleverne vidste ikke, hvad de skulle skrive om, og kom derfor tynde og dårlige stile ud af det, fordi der efter elevernes opfattelse ikke var noget at skrive om.

Situationen er nok typisk: Nutidens børn og unge får større indblik i, hvordan man ødelægger andre menneskers liv end i, hvordan man fremmer andres livsudfoldelse. Det sker efter alt at dømme snigende, bl.a. (og måske især) fordi medier af alle slags ikke kender grænser for, hvad der skal informeres om og svelges i.

Det er nødvendigt, at man på det overordnede plan ikke betragter det som en selvfølge, at børn og unge tilegner sig forståelse for, hvilke pligter man har over for andre mennesker. En forståelse, der rigt illustreres af K.E. Løgstrup, når han siger:

„Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre uden at han holder noget af dets liv i sin hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed man får til at visne, eller som man vækker, en lede man uddyber eller hæver. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej.“

Det er indholdet af dette

citat, der skal inddrages til undervisning, hvis skolen skal kunne lykkes med at danne en effektiv modkultur til nogle af de tendenser, som gerne skulle ændres. Som eksempel kan nævnes, at citatet i praksis blev anvendt som 'overskrift' over et års undervisning i en 10. klassers dansk- og kristendomstimer. Alle tekster blev udvalgt, så de på en eller anden måde havde sammenhæng med indholdet i citatet. Der blev desuden

klippet flittigt i dagspressen, hvor især artikler om de etiske problemer opstået i tilknytning til de nye medicinske teknologier blev anvendt. Og ikke mindst blev der diskuteret. Ved prøven efter 10. klasse var alle elever særdeles godt hjemme i den tankegang, der afspejles i Løgstrup-citatet – til censurs udprægede forundring.

Heilere end at fortvivle over de negative tendenser, som vi har set brede sig mere end ønskeligt i de

seneste år, skulle vi derfor forsøge i fællesskab at forstå, hvilke faktorer der er årsag til denne uønskede udvikling. Der er heller ikke grund til at tage sig til hovedet over den forvil-

dede ungdom, således som den ældre generation har haft for vane i århundredernes løb. Den ældre generation er en medvirkende årsag til, at nogle unge har uønskede holdninger. Det er derfor langt mere konstruktivt at gribe i egen barm og som voksen se sig selv som en del af problemet. Måske skulle alle over tyve år spørge sig selv: Hvordan giver jeg anledning til, at uønskede holdninger gives videre til den næste generation? Hvad kan jeg gøre for at være med til at opbygge ønskede holdninger hos den næste generation?

Alle voksne – forældre, ikke-forældre, lærere, pædagoger, administratorer, politibetjente – anmodes derfor om at være aktive med hensyn til at deltage i Tórshavn kommunes fremtidsrettede projekt – og om at give svar på bl.a. ovenstående spørgsmål.

Ole Varming

SUDURSTREYMOYAR SJÁLVTÝRISFELAG

skipar fyrri fundi á
LANDSBÓKASAVNINUM
mánakv. 6. febr., kl. 19.30
um evnið
Heimastýrisskipanin
á vegamóti?

Hilmar Kass, fyrrverandi floksformaður, og Helena Dam á Neystabø, núverandi floksformaður, leggja fyrri.

Sudurstreymoyar Sjálvtýrisfelag

Samband

47 ára gamal hampamaður ynskir samband við javngamla ella yngri litla, fitta, friðarliga – og ikki minst trúfasta kvinnu, ið dugir at siga nei takk til sigarettir og rúslög. Full tagnarskylda. Skriva til mín: Sosialúrín, Box 76, 110 Tórshavn, viðmerkt

Bill. mrk. 1072